

I MAART 1937

AFLEVERING II.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

Dr J. HEIMANS, AMSTERDAM.

Dr JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

POSTCHEQUE EN GIRO 15205.

GEM. GIROKANTOOR AMSTERDAM V. 6482.

BANKIERS: INCASSOBANK

(Bijk. Linnaeusstraat).

PRIJS PER JAAR f 6.50 BIJ VOORUITBETALING.

DE FUUT EN DE KOET.

Ieder jaar hebben de leden van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten te Amsterdam het voorrecht, dat zij op de Jaarvergadering in Maart de nieuwste film van Burdet te zien krijgen, en ieder jaar heeft Burdet een nieuwste film, die alweer mooier is, dan die van het vorig jaar. Maar ik vrees, dat het hem toch moeilijk zal vallen, om in 1938 die van 1937 te overtreffen; evenwel hoop ik onvervaard het beste.

Die film van 1937 dan handelt over twee doodgewone vogels: de fuut en de koet, heel gewone dieren, maar waarover we nog in lange jaren niet zullen zijn uitgepraat. De fuut is al menigmaal gefilmd, maar nog heel wat gevallen van hem zijn nog niet vastgelegd. De koet heeft een reputatie van moeilijk te fotografeeren te zijn en daarom is het des te meer te waardeeren, dat hij in dit bijzondere geval zijn welwillende medewerking heeft willen verleen.

In het lage land bij Dijkmanshuizen op Texel ligt een groote open plas. Het water is brak, heel erg brak, bij zout af en de plantengroei is er dus nog al beperkt. Langs

Uit Burdet's nieuwste film.

Fig. 1. De tureluur komt op bezoek.

de oevers groeien hier en daar riet en biezten, maar op menige plaats reikt de weide tot vlak aan den waterkant.

Ieder jaar nestelen hier de mooie futen, nu eens, zooals in 1933 op een klein eilandje op vasten bodem, dan weer, zooals in 1936 in het water zelf, op een beweeglijke onderlaag. En, heel aardig, op den vasten oever, vlak tegen het futennest aan, had een koet zijn nest opgestapeld. De burens hebben daar weken lang gehuisd, niet altijd in eendracht en vrede, maar ze slaagden er toch beiden in, om hun broedsel tot een goed einde te brengen.

Ze kregen zelfs bezoek, want telkens en telkens weer kwam een mooie slanke tureluur over en langs de beide nesten trippelen, een nieuw element van schoonheid brengend. Een merkwaardig drietal: de fuut, die al zijn fraais schijnt te concentreeren op kop en keel, de koet streng in zwart en donkergrijs met enkel dat wit op den snavel en dan de tureluur, een en al sierlijkheid, van het zwarte topje van zijn rooden snavel tot het eind van den fraai geteekenden staart. De lange roode pooten dragen vlug het slanke lijfje over de modder- en bieztenmassa van de twee nesten. Ook in andere jaren hebben wij telkens tureluurs op bezoek gehad op futennesten.

De futen waren niet schuw. Het wijfje scheen vaker te broeden, dan het mannetje.

Uit Burdet's nieuwste film.

Fig. 2. *Met uw permissie*

Die zwom bij het nest rond en pronkte nog wel eens door de loodgrijze kuif wijd op te zetten en de kastanjebruine bakkebaarden en halskraag uit te spreiden. Met het rood van snavel en oog en het blinkend wit van hals en keel ontstaat zoo een indrukwekkend en kleurrijk figuur.

Hoewel niet schuw, waren ze toch waakzaam en wanneer een voorbijganger naderde, dan gleeed de broedende vogel geruischloos van het nest af na eerst de eieren te hebben gedekt met gereedliggende modderige massa. Dat ging met een paar snavelgrepen. Deze vogels deden dat heel trouw, we hebben wel futen gekend, die het nalieten.

De betrekkingen tusschen de burens waren niet altijd vriendschappelijk, eer het tegendeel. Door zijn enorme vaardigheid als duiker had de fuut een grooten voor-sprong boven de koet. Dikwijls konden we aan de rondzwemmende koet zien, dat hij zich onaangenaam bewust was van een mogelijken aanval uit de diepte, een onveilig gevoel in zijn onderkant, en hij gaf er dra de voorkeur aan, om zich bijtijds uit de voeten te maken.

Het was dan ook altijd met een soort van eerbiedige aarzeling, dat de koet zijn eigen nest betrad op een tijdstip, wanneer de fuut al zat te broeden. Die deed dan soms ook werkelijk dreigend en afwerend. Hij strekte zijn nek, wendde den kop, zette kuif,

halskraag en bakkebaarden wijd uit en daardoor werd zijn kop wel tweemaal zoo dik als te voren. Zijn gelaatsuitdrukking — men kan bij vogels inderdaad van gelaatsuitdrukking spreken — was weinig bemoedigend. De koet dreigde niet terug, maar leek zich eer kleiner te maken en sloop dan in alle nederigheid toch op zijn nest. Toen hij eenmaal goed en wel op de eieren zat, scheen de fuut te berusten in het fait-accomplì en nu zaten ze naast elkaar, ieder verdiept in zijn eigen broedbezigheid en als onbewust van de presentie van den ander.

Naar onze inzichten hadden zij de plaats van hun nesten niet met overleg gekozen, want bij de overheerschende westenwinden lagen ze aan den lijkant. De plas was wel niet groot, maar het land erachter lag heelemaal vlak en de westenwind, die ongehinderd kwam aansuizen, veroorzaakte al spoedig een flinken golfslag, zelfs golven met omkrullende witte toppen.

Dan lag het futennest werkelijk te dobberen op de baren. Het geval lijkt nog indrukwekkender, wanneer we zien, hoe de mannetjesfuut nog haastig komt aanzwemmen met bouwstoffen ter versterking van het nest. De broedende vogel zelf toont weinig of geen onrust en wiegelt kalmpjes mee met den golfslag. En de koet blijft even ongeschokt als zijn nest zelf, dat op vasten bodem ligt. Maar wanneer het water, inplaats van eenvoudig bewogen te zijn, ook nog ging wassen, dan zouden de koeten uit alle macht hun nest gaan ophoogen. Bij gelegenheid van waterstaatkundige proefnemingen in het kanaal van Steenenhoek hebben wij eens gezien, hoe zij een vrij snelle stijging nog kunnen bijhouden.

Wij hebben reeds gezegd, dat beide broedsels gunstig zijn verlopen. Laat ons er bij voegen, dat deze futen-koetenplas weliswaar nog geen bezitting is van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten, maar toch veilig ligt in het Oostelijk deel van Texel, dat grootendeels door haar wordt beheerscht en waar haar bezit, dank zij veler goedgeefschheid, dezer dagen alweer belangrijk kon worden uitgebreid door den aankoop van het Schar en de beroemde Bol.

JAC. P. THIJSSE.